

Vasile LUHA

# TEORIA GENERALĂ A OBLIGAȚIILOR

COLECȚIA  
JURIDICĂ



EDITURA  
**LUMEN**  
in elita editurilor românești

**Vasile LUHA**

**TEORIA GENERALĂ A OBLIGAȚIILOR**

**– curs universitar –**

**LUMEN, 2021**

TEORIA GENERALĂ A OBLIGAȚIILOR. Curs universitar

Vasile LUHA

Copyright Editura Lumen, 202

Iași, Țepeș Vodă, nr.2

Editura Lumen este acreditată CNCSIS

edituralumen@gmail.com

prlumen@gmail.com

www.edituralumen.ro

www.lumenpublishing.com

www.librariavirtuala.com

Redactor: Roxana Demetra STRATULAT

Design copertă: Roxana Demetra STRATULAT

Reproducerea oricărei părți din prezentul volum prin fotocopiere, scanare, multiplicare neautorizată, indiferent de mediul de transmitere, este interzisă.

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României**

**LUHA, VASILE**

**Teoria generală a obligațiilor. Curs universitar / Vasile Luha. -**

Iași : Lumen, 2021-

ISBN 978-973-166-592-4

**Vasile LUHA**

**TEORIA GENERALĂ A OBLIGAȚIILOR**

**– curs universitar –**

**LUMEN, 2020**



## CUPRINS

<b>Capitol introductiv</b> Noțiunea de obligație .....	7
I. Conceptul de obligație.....	7
II. Structura obligației .....	8
III. Clasificarea obligațiilor .....	12
IV. Izvoarele obligațiilor .....	17
<b>Capitolul I</b> ACTUL JURIDIC UNILATERAL .....	19
1. Definiția actului juridic unilateral .....	19
2. Clasificarea actului juridic unilateral.....	20
3. Regimul juridic al actelor unilaterale.....	20
4. Actul juridic unilateral, ca izvor de obligații .....	21
<b>Capitolul II</b> CONTRACTUL.....	25
<i>Subcapitolul 1</i> - Noțiuni generale .....	26
<i>Subcapitolul 2</i> - Formarea contractului .....	26
<i>Subcapitolul 3</i> - Efectele contractului .....	63
3.1. Reguli de interpretare a contractelor.....	64
3.2. Principiul forței obligatorii a contractului .....	69
3.3. Efectele contractelor față de terți .....	76
<i>Subcapitolul 4</i> - Executarea (neexecutarea contractului) .....	113
4.1. Teoria generală a remediilor.....	113
4.2. Termenul suplimentar de executare.....	117
4.3. Excepția de neexecutare .....	122
4.4. Rezoluția și rezilierea.....	126
4.5. Executarea silită a contractului.....	140
4.6. Riscul contractual .....	160
<b>Capitolul III</b> FAPTUL ILICIT CAUZATOR DE PREJUDICII. RĂSPUNDEREA CIVILĂ DELICTUALĂ .....	165
3.1. Răspunderea civilă.....	165
3.2. Structura răspunderii civile .....	166
3.3. Fundamentele etico-filosofice ale răspunderii civile.....	169
3.4. Răspunderea civilă și răspunderea penală.....	171
3.5. Răspunderea civilă delictuală .....	173
<b>Capitolul IV</b> FAPTELE LICITE PRODUCĂTOARE DE OBLIGAȚII .....	261
4.1. Plata nedatorată.....	261

4.2. Gestiunea de afaceri .....	269
4.3. Îmbogațirea fără justă cauză.....	276
<b>Capitolul V REGIMUL OBLIGAȚIILOR.....</b>	<b>283</b>
<i>Subcapitolul 1</i> .....	283
5.1. Stingerea obligațiilor.....	283
5.2. Plata.....	285
5.3. Punerea în întârziere a creditorului.....	306
5.4. Mijloace alternative de stingere a plății .....	309
<i>Subcapitolul 2 - Dinamica obligațiilor</i> .....	324
5.2. Mijloace juridice de transmisiune a obligațiilor.....	325
5.3. Mijloace de transformare a obligațiilor.....	362
<i>Subcapitolul 3</i> .....	367
5.3. Obligațiile afectate de modalități .....	367
<i>Subcapitolul 4</i> .....	383
5.4. Obligațiile complexe .....	383
<b>Capitolul VI GARANTAREA OBLIGAȚIILOR.....</b>	<b>405</b>
<i>Subcapitolul 1</i> .....	406
6.1. Conceptul de garanție a executării obligațiilor (considerații generale) .....	406
<i>Subcapitolul 2</i> .....	408
6.2. Garanții generale.....	408
<i>Subcapitolul 3</i> .....	423
6.3. Garanțiile personale.....	423
<i>Subcapitolul 4</i> .....	447
6.4. Garanțiile reale.....	447
<i>Subcapitolul 5</i> .....	518
6.5. Privilegiile.....	518
<b>LISTĂ DE ABREVIERI .....</b>	<b>525</b>
<b>BIBLIOGRAFIE.....</b>	<b>527</b>

## Capitol introductiv

### Noțiunea de obligație

**Bibliografie:** I. Albu, *Drept civil. Introducere în studiul obligațiilor*, Dacia, Cluj Napoca, 1984; G. Boroi, C. A. Angheliescu, *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a 2-a revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2012; M. N. Costin, *Marile instituții ale dreptului civil român, III, Editura Dacia, Cluj Napoca*, 1993; L. Pop, *Tratat de drept civil. Obligațiile, I, Regimul juridic general*, Editura C. H. Beck, București, 2006; L. Pop, L. M. Harosa, *Drept civil. Drepturi reale principale*. Universul Juridic, București, 2006; L. Pop, I. F. Popa, S. I. Vidu, *Curs de drept civil. Obligațiile*, Ed. Universul Juridic, București, 2015; O. Ungureanu, C. Munteanu, *Drept civil. Partea generală în reglementarea noului Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2013.

### I. Conceptul de obligație

În doctrină au fost formulate mai multe definiții<sup>1</sup>, între care, enumerăm, ca fiind mai cuprinzătoare și mai clare următoarele:

Obligația este „raportul de drept civil în care o parte, numită creditor, are posibilitatea juridică de a pretinde celeilalte părți, numită debitor, să execute o prestație sau mai multe prestații ce pot fi pozitive sau negative, de regulă, sub sancțiunea constrângerii de stat”<sup>2</sup>.

Obligația este „raportul juridic ce dă expresie liantului de drept stabilit între debitor și creditor, în virtutea căruia debitorul se îndatorează la o prestație pozitivă de a da sau de a face, ori la o prestație negativă de a nu face ceva în beneficiul creditorului, care la rândul-i dobândește astfel facultatea de a pretinde executarea acelei prestații și, totodată, posibilitatea să recurgă la constrângerea de stat, în caz de nevoie, pentru satisfacerea intereselor sale, prin executare silită”<sup>3</sup>.

---

<sup>1</sup> D. Alexandresco, *Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român în comparațiune cu legile vechi și cu principalele legislațiuni străine*, tomul V, Tipografia Națională Iași, 1898, p. 6; iar în doctrina franceză: L. Jossierand, *Cours de droit civil français*, II, Sirey, Paris, 1933, p. 1; J. Carbonnier, *Droit civil. 4 Les obligations*, Presses Universitaires de France, 19<sup>eme</sup> edition, Paris, 1995, p. 17

<sup>2</sup> L. Pop, *Tratat de drept civil. Obligațiile, I, Regimul juridic general*, Editura C. H. Beck, București, 2006

<sup>3</sup> M. N. Costin, *Marile instituții ale dreptului civil român, III, Editura Dacia, Cluj Napoca*, 1993, p. 18; L. Pop, I. F. Popa, S. I. Vidu, *Curs de drept civil. Obligațiile*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 12.

Noul Cod civil definește obligația ca fiind o legătură de drept - „Obligația este o legătură de drept în virtutea căreia debitorul este ținut să procure o prestație creditorului, iar acesta are dreptul să obțină prestația datorată” – la art. 1164 Cod civil.

În consecință, obligația presupune:

- existența unui raport juridic, o legătură juridică;
- existența unui creditor și debitor concret determinați;
- în conținutul acestui raport juridic există dreptul de creanță al creditorului și o obligație corelativă a debitorului.

Noțiunea de obligație are două înțelesuri:

În sens *larg*, obligația desemnează raportul juridic obligațional, sens ce corespunde definiției legale. Astfel, obligația este raportul dintre subiectul activ - creditorul și subiectul pasiv - debitorul, în cadrul căruia creditorul are dreptul de a obține o prestație de la debitor (de a da, de a face sau a nu face ceva), și în cazul în care debitorul nu execută de bunăvoie prestația, creditorul poate recurge la forța coercitivă a statului pentru a obține executarea. Această executare nu are caracter personal, ci se poartă numai asupra averii debitorului. Sub aspectul conținutului, acest raport juridic este compus din dreptul de creanță care aparține creditorului, și datoria corelativă a debitorului.

În sens *restrâns*, obligația reprezintă numai datoria debitorului, sarcina acestuia, adică numai latura pasivă a raportului juridic obligațional.

## II. Structura obligației

Din punct de vedere al structurii raportului obligațional – varietate a raportului juridic civil, acesta cuprinde: subiecte, conținut, obiect și sancțiune<sup>1</sup>.

### a. Subiectele raportului obligațional

Conform art. 25 alin. (1) - (3) noul Cod civil „*Subiectele de drept civil sunt persoanele fizice și persoanele juridice*”; „*Persoana fizică este omul, privit individual, ca titular de drepturi și de obligații civile*”, „*Persoana juridică este orice formă de organizare care, întrunind condițiile cerute de lege, este titulară de drepturi și de obligații civile*”.

---

<sup>1</sup> T. R. Popescu, P. Anca, *Teoria generală a obligațiilor*, Editura Științifică și Pedagogică, București, 1968, p. 9-13, I. Albu, *Drept civil. Introducere în studiul obligațiilor*, Dacia, Cluj Napoca, 1984, Liviu Pop, *Tratat de drept civil. Obligațiile, I, Regimul juridic general*, C. H. Beck, 2006, p. 19

Subiectele (sau părțile) raportului juridic civil, ca de altfel ale oricărui alt raport juridic, sunt persoanele fizice și cele juridice.

Subiectele raportului obligațional sunt denumite: *creditor* – (subiectul activ) și *debitor* – (subiectul pasiv), termeni generici, și se va opera cu aceștia în toate raporturile obligației, indiferent de izvorul lor concret.

De asemenea, subiectele vor avea denumiri specifice, în cadrul unor categorii de obligații speciale; exemplu: vânzător / cumpărător, donator / donatar, locator / locatar, mandant / mandatar, etc.

În cazul raportului de obligații unilaterale, o parte este numai creditor, iar cealaltă parte este numai debitor.

Cele mai multe raporturi de obligații sunt bilaterale; fiecare dintre subiecți reunește în persoana sa dubla calitate de creditor și debitor.

### **b. Conținutul raportului obligațional**

Raportul juridic obligațional are conținutul format din două componente corelative și anume: dreptul creditorului de a pretinde debitorului îndeplinirea prestației pe care o datorează și îndatorirea acestuia din urmă de a executa prestația respectivă. Exercitarea de către un creditor a dreptului devine posibilă numai la împlinirea scadenței, adică la data când creanța sa este exigibilă. În principiu, prestația de a da este considerată scadență chiar din momentul nașterii raportului de obligație; în schimb, prestația de a face devine scadență la o data ulterioară nașterii acestui raport, împrejurare ce rezultă din însăși natura ei (adică a unei asemenea prestații)<sup>1</sup>.

Raportul obligațional, din punct de vedere al conținutului, poate fi: *simpliciter* (situație în care o parte are numai drepturi, iar cealaltă parte are numai obligații); *bilateral* (situație în care părțile au simultan, atât drepturi, cât și obligații).

În conținutul raportului obligațional, „din perspectiva activului, sunt incluse drepturile de creanță, precum și drepturile potestative, iar din perspectiva pasivă sunt incluse îndatoririle debitorului corelative drepturilor de creanță”<sup>2</sup>.

Dreptul de creanță este un drept relativ, cu subiect pasiv determinat, *erga certam personam*, dreptul real este un drept absolut, cu subiect pasiv nedeterminat sau universal, opozabil *erga omnes*. Toate celelalte persoane sunt

---

<sup>1</sup> M. N. Costin, V. Luha, *Teoria generală a obligațiilor, I, Despre obligații în general*, Editura Risoprint, Cluj Napoca, 2006, p. 22

<sup>2</sup> L. Pop, L. M. Harosa, *Drept civil. Drepturi reale principale*. Universul Juridic, București, 2006, p. 29-40

obligate să se abțină de la încălcarea dreptului real, de exemplu, de proprietate.

În conținutul unui raport de obligație pot intra și așa numite drepturi potestative. Dreptul potestativ este puterea conferită unei persoane de a modifica sau stinge o situație juridică preexistentă sau a recrea o situație juridică în mod unilateral (prin voința sa unilaterală)<sup>1</sup>. Drepturi potestative pot fi: dreptul de a alege într-o obligație alternativă, dreptul de denunțare unilaterală a unui contract, dreptul de a revoca o ofertă de a contracta.

### **c. Obiectul raportului obligational**

Raportul juridic al obligației are ca obiect prestația la care se îndatorează debitorul față de creditor.

Art. 1226 – (1) „*Obiectul obligației este prestația la care se angajează debitorul. (2) Sub sancțiunea nulității absolute, el trebuie să fie determinat sau cel puțin determinabil și licit*”.

Prestația desemnează conduita / comportamentul subiectelor obligației / raportului obligational și constă în acțiunea de a da sau de a face ceva, când prestația este pozitivă, sau în inacțiune, în a nu face ceva în folosul creditorului sau al persoanei desemnate, când prestația este negativă.

Prestația de a da constă în sarcina debitorului de a transmite sau constitui în favoarea creditorului, un drept real asupra unui bun, cu titlu oneros sau cu titlu gratuit.

Prestația de a face reprezintă „conduita pozitivă care nu este o prestație de a da și nici nu intră în conținutul sau structura acesteia”<sup>2</sup>.

Prestația de a nu face reprezintă conduita negativă pe care debitorul este obligat să și-o asume, adică abținerea sa de la ceva ce ar fi putut face dacă nu s-ar fi obligat față de creditor.

Condițiile de validitate a prestației sunt prevăzute la art. 1226 alin. (2): „*Sub sancțiunea nulității absolute, el trebuie să fie determinat sau cel puțin determinabil și licit*”.

---

<sup>1</sup> R. Sanilevici, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași, Facultatea de Drept, Iași, 1976, p. 3; O. Ungureanu, C. Munteanu, *Drept civil. Partea generală în reglementarea noului Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 108-110; G. Boroș, C. A. Angheliescu, *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a 2-a revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 56-57, I. Reghini, *Considerații privind drepturile potestative*, în P.R. nr. 4/2003, p. 236-241

<sup>2</sup> L. Pop, I. F. Popa, S. I. Vidu, *Curs de drept civil. Obligațiile*, Universul Juridic, București, 2015, p. 14

Doctrina<sup>1</sup> a evidențiat că prestația - obiect al raportului obligational - prestația trebuie să îndeplinească cerințele generale și cerințe specifice.

*Cerințe generale* – care se referă la toate prestațiile indiferent de specificul lor. În acest sens, prestația de a da, de a face sau de a nu face ceva, trebuie să îndeplinească următoarele cerințe:

- Să aibă natură juridică, adică indiferent dacă prestația este pozitivă sau negativă, întotdeauna se materializează într-un fapt uman; acesta are caracter de prestație numai atunci când își consumă existența în cadrul raportului juridic obligational, adică pe fondul unei legături juridice stabilite între persoane ce au calitatea de debitor, respectiv creditor<sup>2</sup>.

- Să fie destinată creditorului sau persoanei, ori persoanelor desemnate de către creditor. Numai prestația stabilită în folosul cuiva este valabilă.

- Să prezinte interes pentru creditor, după caz, pentru persoana ori persoanele desemnate de către creditor. Este necesar ca prestația să prezinte un interes material sau moral pentru creditor, iar atunci când este cazul, pentru terțul sau pentru terții cărora li se cuvine, ceea ce constituie una din condițiile de care este dependent recunoașterea dreptului la acțiune în justiție, având ca obiect executarea prestației.

#### *Cerințe specifice*

Potrivit prevederilor Codului civil, obiectul obligației – respectiv prestația – trebuie să îndeplinească două condiții de valabilitate:

- obiectul obligației să fie determinat (sau cel puțin determinabil); în cazurile în care prestația constă în a da un bun individual determinat sau bunuri generice, cerința caracterului ei determinat capătă aspecte specifice, reglementate de noul Cod civil în art. 1229-1234;

- obiectul obligației să fie licit, sub sancțiunea nulității absolute, conform alin. (2) al art. 1226.

În privința caracterului licit în cazul prestației de a da un bun determinat/bunuri generice, sunt de observat dispozițiile art. 1229 Cod civil: „Numai bunurile care sunt în circuitul civil pot face obiectul unei prestații contractuale”, stipulând că numai bunurile care sunt în circuitul civil pot face obiectul unei prestații. Bunurile care pot forma obiectul actelor juridice fac parte din circuitul civil, cu excepția acelor care, din motive de ordine publică sau de bune moravuri, sunt considerate în afara circuitului civil.

---

<sup>1</sup> M. N. Costin, V. Luha, *Teoria generală a obligațiilor*, I, .... op.cit, p. 25

<sup>2</sup> M. N. Costin, V. Luha, *Teoria generală a obligațiilor*, I, .... op.cit, p. 26

#### **d. Sancțiunea**

Sancțiunea intervine în situația în care obligația nu este executată de bunăvoie de către debitor.

Sancțiunea obligației cuprinde „mijloacele recunoscute de lege creditorului pentru a obține prestația datorată de către debitor sau de a obține despăgubiri pentru prejudiciul cauzat prin neexecutarea prestației datorate. Astfel, creditorul are dreptul de a obține obligarea debitorului la executare de către puterea judecătorească, obținând astfel un titlu executoriu împotriva debitorului său. Dacă debitorul nu respectă voluntar hotărârea, aceasta poate fi pusă în executare silită. Sancțiunea obligației poate fi analizată și din perspectiva debitorului, care are interesul stingerii obligației. Din acest punct de vedere, sancțiunea cuprinde și mijloacele juridice pe care legea le pune la îndemâna debitorului pentru a se libera de datorie, prin executarea prestației datorate, atunci când creditorul refuză ori nu poate primi prestația, iar debitorul are interes pentru stingerea raportului juridic obligațional”<sup>1</sup>.

### **III. Clasificarea obligațiilor**

#### *1. După originea obligațiilor, distingem:*

- a. obligații născute din acte juridice – din acte juridice unilaterale și din contracte;
- b. obligații născute din fapte juridice<sup>2</sup> – din fapte juridice licite, din fapte juridice ilicite.

#### *2. După obiectul obligațiilor și având în vedere natura prestației datorate de subiectul pasiv, distingem:*

- a. obligația de a da (dare) - constă în obligația care are ca obiect transmiterea sau constituirea unui drept real asupra unui bun;
- b. obligația de a face - reprezintă obligația care are ca obiect îndatorirea debitorului de a îndeplini o prestație care implică, în principiu, persoana debitorului;
- c. obligația de a nu face - reprezintă obligația care are ca obiect îndatorirea debitorului de a se abține.

---

<sup>1</sup> L. Pop, I. F. Popa, S. I. Vidu, *Curs de drept civil. Obligațiile* ....op. cit., p. 18.

<sup>2</sup> T. R. Popescu, P. Anca, *Teoria generală a obligațiilor*, Ed. Științifică, București, 1968, p. 20; C. Stătescu, C. Bîrsan, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Editura All, București, 1994, p. 4-5; L. Pop, *Tratat de drept civil. Obligațiile, I* .... p. 53-54

2.1. Ținând cont de același criteriul, al obiectului obligațiilor, în art. 1481 Cod civil sunt prevăzute expres obligațiile de mijloace și obligațiile de rezultat.

a. Obligații determinate sau obligații de rezultat, acele raporturi juridice în care debitorul este îndatorat, prin conduita sa pozitivă sau negativă, să obțină un anumit rezultat, precis determinat, în favoarea creditorului său și garantează creditorului obținerea acestui rezultat.

Textul legal (art. 1481 alin.(1) Cod civil are următoarea formulare: „În cazul obligației de rezultat, debitorul este ținut să procure creditorului rezultatul promis”.

În doctrină, această obligație poartă și denumirea de obligație determinată (exemplu: vânzătorul trebuie să transfere dreptul de proprietate asupra unui anumit bun).

În categoria obligațiilor de rezultat (determinate) intră toate obligațiile de a da (în natură sau pecuniare), o parte a obligațiilor de a face și toate obligațiile de a nu face.

În doctrină, obligațiile de rezultat sunt clasificate în:

- obligații de rezultat absolute – debitorul rămâne îndatorat chiar și atunci când rezultatul promis nu a fost obținut din cauză de forță majoră;
- obligații de rezultat relative – obligația încetează ca urmare a survenirii forței majore;
- obligații de rezultat intermediare – obligații care trebuie executate de debitor în anumite cazuri de forță majoră, determinate printr-o clauză contractuală sau dispoziție legală<sup>1</sup>.

b. Obligații de mijloace sau obligații de prudență și diligență

Caracteristica acestor obligații este că debitorul își asumă o obligație care nu este precizată de la început în sensul de a atinge un anumit rezultat, ci are numai obligația de a depune toată diligența necesară pentru ca rezultatul dorit să se realizeze; obligația de mijloace nu garantează pentru creditor că rezultatul urmărit prin executarea prestației asumate de debitor va fi obținut<sup>2</sup>.

Art. 1481 al. (2) Codul civil consemnează: „În cazul obligațiilor de mijloace, debitorul este ținut să folosească toate mijloacele necesare pentru atingerea rezultatului promis” - definește obligația de mijloace.

---

<sup>1</sup> L. Pop, I. F. Popa, S. I. Vidu, *Curs de drept civil. Obligațiile....* op. cit., p. 31

<sup>2</sup> L. Pop, *Tratat de drept civil. Obligațiile, I. Regimul juridic general*, Editura C. H. Beck, București, 2006, p. 66

Coroborat cu prevederile art. 1547 Cod civil, „*Debitorul este ținut să repare prejudiciul cauzat cu intenție sau din culpă*”, în cazul obligațiilor de rezultat, neatingerea rezultatului promis constituie o neexecutare, în lipsa unor cauze de exonerare.

În cazul obligațiilor de mijloace, neatingerea rezultatului constituie neexecutare numai dacă este consecința faptului că debitorul nu a depus diligența necesară, care se apreciază potrivit criteriilor stabilite la art. 1480 Cod civil; adică: „(1) *Debitorul este ținut să își execute obligațiile cu diligența pe care un bun proprietar o depune în administrarea bunurilor sale, afară de cazul în care prin lege sau prin contract s-ar dispune altfel.* (2) *În cazul unor obligații inerente unei activități profesionale, diligența se apreciază ținând seama de natura activității exercitate*”.

Legiuitorul stabilește în art. 1481 al. (3), criteriile de demarcație pentru clasificarea obligațiilor contractuale în obligații de rezultat și obligații de mijloace: „*Pentru a stabili dacă obligația este de mijloace sau de rezultat se va ține seama îndeosebi de: modul în care obligația este stipulată în contract; existența și natura contraprestației și celelalte elemente ale contractului; gradul de risc pe care îl presupune atingerea rezultatului; influența pe care cealaltă parte o are asupra executării obligației*”.

Primul criteriu stabilit în lege – *modul în care obligația este stipulată în contract* – stabilește că principalul indiciu este dat de analiza modului în care părțile și-au exprimat voința în ceea ce privește felul obligației.

Al doilea criteriu – *existența și natura contraprestației și celelalte elemente ale contractului*. Potrivit acestui criteriu, aplicabil în funcție de natura contractului, în cazul în care prețul, sau contraprestația este neobișnuit de mare, se poate prezuma, având în vedere ansamblul circumstanțelor, că suntem în prezența unei obligații de rezultat.

Al treilea criteriu – *gradul de risc pe care îl presupune atingerea rezultatului*. În situația în care, prin natura prestației, executarea acesteia presupune un grad mare de risc, se poate prezuma că partea și-a asumat o asemenea prestațiune numai cu titlu de obligație de mijloace.

Al patrulea criteriu – *influența pe care cealaltă parte o are asupra executării obligației*.

Importanța practică a acestei clasificări „constă în faptul că, în materia răspunderii civile, în cazul obligațiilor de rezultat, neobținerea rezultatului la care s-a obligat debitorul antrenează răspunderea acestuia față de creditorul său, iar în cazul obligațiilor de mijloace, răspunderea debitorului pentru neexecutarea prestației datorate este subiectivă, întemeiată pe culpa sau vinovăția dovedită de către creditor”<sup>1</sup>.

---

<sup>1</sup> L. Pop, *Tratat de drept civil. Obligațiile*, I, ...op. cit., p. 66-71

În practică, însă, numeroase obligații au o natură mixtă, acestea includ prestații specific atât obligațiilor de mijloace, cât și a obligațiilor de rezultat. Anumite obligații (ex: obligațiile de securitate - obligații de a face prin care se garantează creditorul împotriva riscurilor vătămării sănătății sau integrității corporale) au uneori o natură ambivalentă<sup>1</sup>.

2.2. În funcție de obiectul lor avem:

a. obligații în natură - au ca obiect o prestație pozitivă sau negativă, cu excepția prestației de a plăti o sumă de bani;

b. obligațiile pecuniare sau monetare - au ca obiect prestația de a plăti sau remite o sumă de bani creditorului sau reprezentantului său.

Deosebirile existente între cele două categorii de obligații sunt date de regimul juridic.

În acest sens, în cazul obligațiilor pecuniare se aplică reguli speciale cu privire la plată, cu privire la executarea prin echivalent, cu privire la restituire (art. 1488 – 1489, art. 1535 Cod civil) și sunt întotdeauna de rezultat.

În cazul obligațiilor în natură, acestea beneficiază de reguli de plată sau de executare (art. 1482 – 1487 Cod civil), în cazul neexecutării, întinderea daunelor-interese se stabilește de către instanța de judecată, nefiind evaluate de lege. Dacă debitorul dovedește că prestația datorată nu poate fi executată din cauză de forță majoră, obligația încetează fortuit, cu excepția obligației care are ca obiect predarea de bunuri generice.

În ceea ce privește „datoriile de valoare, principala semnificație este aceea că prestația care constituie obiectul lor reprezintă o valoare supusă revizuirii”<sup>2</sup>.

3. După sancțiunea juridică, distingem:

- obligații perfecte - obligațiile care beneficiază de sancțiune  
 - obligații imperfecte sau naturale - obligațiile cărora le lipsește sancțiunea, dar implică mijloace defensive în favoarea creditorului.

În art. 1471 Cod civil prevede, în privința obligațiilor imperfecte, că: „restituirea nu este admisă în privința obligațiilor naturale care au fost executate de bunăvoie”; adică, deși obligația nu este însoțită de instrumente judiciare care să ajute pe creditor să-și realizeze creanța într-o formă silită, dacă debitorul

---

<sup>1</sup> I. Albu, *Drept civil. Introducere* ....op.cit., p. 102-103; I. F. Popa, *Obligația de securitate – mijloc de protecție a consumatorului*, în *Dreptul* nr. 3/2003, p. 71-73, L. Pop, *Tratat de drept civil. Obligațiile*, I....op. cit., p. 71-74

<sup>2</sup> L. Pop, I. F. Popa, S. I. Vidu, *Curs de drept civil. Obligațiile* ....op. cit., p. 18.

execută de bunăvoie, cunoscând natura obligației, plata este valabilă (deci obligația există, dar dreptul subiectiv nu este sancționat).

Textul consacră diferența majoră existentă, între două categorii de obligații, în funcție de sancțiunea juridică, în planul executării.

a. Obligații civile perfecte sunt acele obligații care pot fi aduse la îndeplinire în mod silit, prin apel la forța de constrângere a statului, în caz de neexecutare de bunăvoie de către debitor.

Reprezintă majoritatea obligațiilor civile și „se mai numesc și obligații înzestrate cu acțiune în justiție, deoarece aceasta reprezintă cel mai eficace mod de constrângere a debitorului”<sup>1</sup>.

b. Obligații naturale sau imperfecte

Obligațiile naturale „sunt acele raporturi juridice de obligații cărora le lipsește mijlocul juridic ofensiv și a căror sancțiune constă în posibilitatea creditorului de a refuza restituirea prestației primite de la debitor, care a făcut plata voluntar”<sup>2</sup>. Apar ca niște „obligații civile degradate și sunt susceptibile numai de executare voluntară de către debitor, lipsind posibilitatea apelării la forța de constrângere a statului”<sup>3</sup>.

Obligațiile naturale se mai numesc civile imperfecte sau neînzestrate cu acțiune în justiție.

În doctrină, există o subclasificare a obligațiilor naturale, în:

- obligații civile imperfecte propriu-zise
- obligații naturale – datorii de conștiință<sup>4</sup>.

1. Obligații civile imperfecte – obligații naturale care nu s-au putut naște sau nu au putut exista ca obligații civile perfecte, din cauza unui obstacol juridic, prezent la momentul nașterii sau, după caz pe durata ființei lor.

Se consideră că există două categorii de obligații civile imperfecte:

– obligații *avortate* - sunt obligațiile născute fără vitalitate din contracte nevalabile (pentru vicii de consimțământ, lipsa formei autentice, lipsa capacității de exercițiu sau capacitate restrânsă);

– obligații *degenerate* - „sunt obligațiile care s-au născut valabile, fiind la origine obligații civile perfecte, dar care și-au pierdut eficacitatea ca efect al prescripției extinctive”<sup>5</sup>.

---

<sup>1</sup> L. Pop, I. F. Popa, S. I. Vidu, *Curs de drept civil. Obligațiile....* op. cit., p. 14.

<sup>2</sup> L. Pop, I. F. Popa, S. I. Vidu, *Curs de drept civil. Obligațiile....* op. cit., p. 22

<sup>3</sup> C. Stătescu, C. Bîrsan, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor, ....*op. cit., p. 8

<sup>4</sup> B. Starck, H. Roland, L. Boyer, *Droit civil, Obligations, II, Contrat*, Litec, Paris, 1992, p. 818

<sup>5</sup> L. Pop, I. F. Popa, S. I. Vidu, *Curs de drept civil. Obligațiile ....*op. cit., p.23.

2. Obligațiile naturale – „datorii de conștiință sunt obligațiile care își au originea și suportul în resursele spirituale și morale ale ființei umane”<sup>1</sup>.

#### *Regimul juridic obligațiilor naturale*

Executarea de bunăvoie a obligațiilor naturale presupune că debitorul a efectuat plata cunoscând faptul că creditorul este lipsit de orice mijloc de constrângere, fiind în prezența unei obligații civile devenite imperfecte sau naturale: de exemplu, debitorul este conștient că îndeplinește o prestație în baza unui contract nul sau că obligația executată este prescrisă. *Per a contrario*, dacă debitorul a executat plata fără să cunoască faptul nașterii unei obligații naturale avortate, respectiv faptul transformării obligației perfecte în naturală degenerată, el poate, în temeiul art. 1471 Cod civil, să solicite restituirea plății.

Obligațiile naturale pot fi „transformate în obligații perfecte prin novatie, prin acordul de voință al părților. În funcție de originea lor, obligațiile naturale pot fi confirmate prin voința unilaterală a debitorului (ex: obligațiile născute din contracte anulabile pentru vicierea consimțământului sau dintr-un contract de donație nul pentru lipsa formei autentice)”<sup>2</sup>.

### **IV. Izvoarele obligațiilor**

Prin izvor de obligații se înțelege acel fapt juridic care dă naștere unui raport obligational, generează un drept de creanță și datoria corelativă.

Izvoarele obligațiilor sunt enumerate în art. 1165 Cod civil, „*Obligațiile izvorăsc din contract, act unilateral, gestiunea de afaceri, îmbogățirea fără justă cauză, plata nedatorată, fapta ilicită, precum și din orice alt act sau fapt de care legea leagă nașterea unei obligații*”.

Practic, în noua reglementare sunt enumerate toate izvoarele obligațiilor.

Literatura de specialitate a grupat izvoarele obligațiilor în două categorii:

- Fapte juridice (licite și ilicite), în sensul enumerării;
- Acte juridice:
  - contractul (*acordul de voințe dintre două sau mai multe persoane cu intenția de a constitui, modifica sau stinge un raport juridic* – art. 1.166 Cod civil)
  - actul juridic unilateral.

---

<sup>1</sup> L. Pop, I. F. Popa, S. I. Vidu, *Curs de drept civil. Obligațiile* ....op. cit., p.23.

<sup>2</sup> L. Pop, *Tratat de drept civil. Obligațiile*, I...op. cit., p. 81



# CAPITOLUL I

## ACTUL JURIDIC UNILATERAL

**Bibliografie:** M. Avram, *Actul unilateral în dreptul privat*, Editura Hamangiu, București, 2006; Fl. A. Baias, *Actul juridic unilateral*, în Noul Cod Civil. Comentarii pe articole, în coordonarea Fl. A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei, ediția a I-a, Editura C. H. Beck, București, 2012; L. Pop, *Drept civil român. Teoria generală a obligațiilor*, Editura Lumina Lex, București, 1998; L. Pop, I. F. Popa, S. I. Vidu, *Curs de drept civil. Obligațiile*, Ed. Universul Juridic, București, 2015; I. Turcu, Noul Cod civil republicat. Cartea a V-a. *Despre obligații*, art. 1164-1649, ediția a II-a, Ed. C.H. Beck, București, 2011.

Actul juridic unilateral este orice manifestare de voință prin care persoana, acționând singură, determină efecte de drept, fie în sarcina sa, fie în profitul său.

În dispozițiile sale, Codul civil oferă în art. 1324 – 1327 reguli generale în materia de acte unilaterale și la art. 1327-1329 – actul juridic unilateral ca izvor de obligații.

În doctrină, actul juridic unilateral de drept civil era definit ca fiind „manifestarea de voință a unei singure persoane, cu intenția de a produce efecte juridică, respectiv de a da naștere, a modifica sau a stinge raporturi juridice”<sup>1</sup>.

### 1. Definiția actului juridic unilateral

Potrivit art. 1324 Cod civil, „Este unilateral actul juridic care presupune numai manifestarea de voință a autorului său”.

Actul juridic unilateral reprezintă „o manifestare de voință care generează efecte juridice, deși nu a fost acceptată de o altă persoană. În anumite situații este necesar ca emitentul actului să fie o singură persoană (ex. testamentul), în alte situații numărul emitenților este o cerință legală (ex. constituirea fundațiilor și asociațiilor), însă este determinantă unicitatea voinței”<sup>2</sup>.

---

<sup>1</sup> L. Pop, *Drept civil român. Teoria generală a obligațiilor*, Editura Lumina Lex, București, 1998, p. 133.

<sup>2</sup> M. Avram, *Actul unilateral în dreptul privat*, Editura Hamangiu, București, 2006, p.32

## 2. Clasificarea actului juridic unilateral

1. Din punct de vedere al comunicării: acte unilaterale supuse comunicării și acte unilaterale nesupuse comunicării.

### Acte unilaterale supuse comunicării

Conform art. 1326 Cod civil: „*Actul unilateral este supus comunicării atunci când constituie, modifică sau stinge un drept al destinatarului și ori de câte ori informarea destinatarului este necesară potrivit naturii actului*”. În categoria actelor unilaterale supuse comunicării sunt incluse actele care constituie, modifică sau sting un drept al destinatarului.

„*Dacă prin lege nu se prevede altfel, comunicarea se poate face în orice modalitate adecvată, după împrejurări*”.

Potrivit teoriei recepției, legea stabilește momentul de la care actul unilateral produce efecte juridice.

„*Actul unilateral produce efecte din momentul în care comunicarea ajunge la destinatar, chiar dacă acesta nu a luat cunoștință de aceasta din motive care nu îi sunt imputabile*”; se instituie prezumția absolută de informare a destinatarului din momentul în care actul ajunge la destinatar.

Legea nu instituie modul de comunicare, este suficient ca mijlocul prin care autorul actului îi comunică destinatarului să permită luarea la cunoștință, precum și probarea comunicării.

### Acte unilaterale nesupuse comunicării

Actele prin care nu se constituie, modifică sau stinge un drept al destinatarului și în care natura actului nu presupune necesitatea comunicării sale se numesc acte unilaterale nesupuse comunicării.

În cazul acestora, pentru a produce efecte juridice, se impune la un moment dat cunoașterea lui de către persoana interesată.

Exemplu de act unilateral nesupus comunicării îl constituie testamentul; acesta nu este supus comunicării deoarece efectul juridic nu constă în constituirea imediată a unor drepturi / obligații în favoarea beneficiarului, ci este legat de acceptarea sa de către destinatar.

## 3. Regimul juridic al actelor unilateral

„*Dacă prin lege nu se prevede altfel, dispozițiile privitoare la contracte se aplică în mod corespunzător actelor unilaterale*”, art. 1325 Cod civil - care evidențiază relația dintre contract și actul juridic unilateral ca izvor de obligații, în sensul consacării contractului ca normă comună.



Vasile Luha este absolvent al Facultății de drept din cadrul Universității Babeș Bolyai din Cluj Napoca, promoția 1981; din 1997 este doctor în drept al aceleiași universități; din 2007 este profesor la Facultatea de drept și Științe sociale a Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia unde a susținut cursurile de teoria obligațiilor, drept comercial, dreptul afacerilor și drept bancar.

În decursul timpului a realizat – în aceste domenii - cercetări aprofundate și a elaborat numeroase studii; dintre cele mai recente și reprezentative amintim: Titluri de credit. Cambia,

ediția a II-a, Universul Juridic, București, 2020; Pensia de serviciu a magistraților. Consecințe practice rezultate dintr-un examen obligațional, în Dreptul nr. 6/2020; Probleme teoretice și practice privind exercițiul nulității absolute în dreptul civil, în Dreptul nr. 12/2020; Probleme privind răspunderea civilă pentru vină profesională în activitatea de consultanță juridică, în Revista de dreptul afacerilor nr. 4/2020

A practicat dreptul timp de 40 ani.

“ Lucrarea este destinată uzului studenților; conținutul și structura sunt alcătuite exact pentru împlinirea acestui scop didactic; în egală măsură, se vrea a fi și un suport de informație juridică pentru cei ce aplică dreptul.

Pornind de la această premisă metodologică, prin lucrarea s-a urmărit realizarea unei asamblări - pe cât posibil coerentă - de noțiuni juridice fundamentale, asamblare capabilă să furnizeze un fundament teoretic în care să se găsească, apoi, premisele soluționării - măcar în parte - a problemelor atât de complexe ce le furnizează zi de zi practica.

Din acest motiv, au fost căutate, alese și prezentate – din bogata bibliografie ce a produs-o efortul îndelungat și continuu de cercetare – acele teorii, concepte, interpretări și aplicații socotite a fi semnificative; practic, sunt prezentate, în logica lor intrinsecă, toate instituțiile juridice ce alcătuiesc sistemul unic obligațional civil.

Totodată sunt prezentate reglementările de drept material din domeniu, observându-se nevoia, semnificația, utilitatea și perspectiva abordărilor normative ale Noului Cod Civil.

Prin lucrare s-a vrut, deci, să se asigure studenților nu numai un fond minimal de cunoștințe de specialitate, ci și o metodologie pentru operaționalizarea conceptelor, pentru înțelegerea aplicată a acestora.

Mai mult, cantitatea de informație pe care o cuprinde și numeroasele trimiteri bibliografice - doctrinare ori jurisprudențiale - pot oferi practicienilor dreptului un veritabil instrument de lucru. ”

*Autorul*

